

מסורת הש"ס

(א) וְלֵעֵל נָדָה. וְשִׁנְיָ,
(ב) נִלְקָחָה עַד. פְּסָחִים הָיוּ:
יִמְתָּה פֶּסַח, (ג) נִפְסָחִים הָיוּ:
וְשִׁנְיָ, (ד) בִּיקָה פֶּסַח:
(ה) וְסִפְּתָה פֶּסַח יִשְׂרָאֵל,
(ו) וְדָף עַד, (ז) וְדָרְסִים
כֵּן, (ח) וְדָף עַד,
(ט) וְעִזָּה, (י) וְעִזָּה שְׁמִינִיָּה.
רש"י, (כ) וְדָף עַד.

תורה אור השלם

1. לא תלך רכיל בעמך
לא תעמדם על דם רעך
אני יי: ויקרא יט טו
2. ולעצור לא תעשה דבר
אין לעצור חטא מות כי
כאשר יקום איש על
רעהו ורצחו נפש כן
הדבר הזה:
דברים כב כ
3. כי בשדה מצאה
צֶמֶדָה וְהֵצֵר הַמֵּתָרְשָׁה
וְאִין מוֹשִׁיעַ לָהּ:
דברים כב כ
4. ואם לא קרוב אחיך
אליך ולא ידעו
ואספתו אל תוך ביתך
והיה עמך עד דרש אחיך
אתו וקשבתו לו:
דברים כב כ

מוסף רש"י

וכי עונשין מן הדין.
מדין ק"ו, דמי ממונות
ומאות עשה ולמות עונות
ופסולי קדשים אמה למד
מק"ו, אבל לא אזהרות
ועונשין (חגיגה יא:). כי
כאשר יקום איש על
רעהו. נערה המאורסה
כמי (ימות צפ). וכי מה
למדנו מרצוה. שהוא
משפט הרוצח כן משפט
הדבר הזה (שם) והלא פירש
זה אונס פטור דכמי
ולנערה לא תעשה דבר, אלא
נראה כמי שרוצח צא ללמד
כאן ונמצא שהוקם כאן
ליות למד, והכי קאמר
כרצח נערה שניה שוין.
כמו (שערי כד) והיה כעס
ככה, ולא נאמר והיה העם
ככה (פסחים כה:). מה
נערה המאורסה ניתן
להצילה. ניתן רשות
לרואה שהוא רודף אחריה
שילנה ממנו בנפשו של
האדם, כדכתיב ואין מושיע
לה. האם יש מושיע צריך
להושיעה בכל אשר יוכל
אפילו בהריגתו, אם אין יכול
להציל בלאחר מאבדו יתנו
(שם) וכע"ז (ימות צפ).

בן סורר ומורה פרק שמיני סנהדרין

עג.

עין משפט
נר מצוה

בז א מיי פ"א מהל' רוצח
הלכה י סמג לאוין קסד
קסד טו"ע ח"מ סי' תכה
סעיף א ונדרב אלפס עוד
בספרי פ"ג דף קמח: []:
בז ב ג מיי שם הלכה י
יא טו"ע שם סעיף
ב:

בז ב מיי שם הלכה יא:
ג ה ו מיי שם הלכה יד
סמג שם טו"ע ח"מ
סי' תכו סעיף א:
בז ו מיי שם הלכה יא
יב סמג שם טו"ע
ח"מ סי' תכה סעיף ג:

ומה נערה המאורסה ש"א בא וכו'. וא"ת ההוא פגם חמור מרוב
שהו בסקילה וזה בסייף לאו פירכא היא דהכא לא קפיד
קרא אחיסורא אלא אפגמי' דהא נעצדה בה עבירה או שאין מקפדת
על פגמה אין מצילין אותה בנפשו כדמוכח שמעתינן ופשיטא דיש פגם

גדול וזהו פגם מנערה המאורסה
שנאנסה וא"ת ומנא לן דלפגמי' קפיד
רחמנא דילמא דלמא אחיסורא קפיד
מדלעטרין למעוטי עובד עובדת
כוכבים ומחלל שבת וזהמה ובקונטרס
פ"י לקמן דלפגמי' קפיד מדגלי בהני
ולא בעצירות אחרות ועוד י"ל דאין
מושיע לה משמע דאנשטה קפיד
קרא: הרי זה בא דלמא ונמצא
למא. פירוש ונמצא אף למד דהא ללמד
נמי אמת דדרשין לקמי' מה רוצח
יהרג ואל יעבור וכן דהוא דלעיל
בפרק ד' מיתות (דף נד.) משכבי אשה
מגיד לך הכבוד ששני משכבות חלשה
וקאמר הרי זה צא ללמד ונמצא למד
והיינו נמי אף למד דהא ילפינן מיניה
הערה צורך דהיה שם שמעתינן
ולשמואל דמחייב אומר צדן ג' שנים
והא דאמר בריש פ"ב דחולין (דף נח.)
גזי צדי ואיל הרי זה צא ללמד ונמצא
למד מה פסולי המוקדשים בשחיטה
התם נמי יש לפרש דאף למד קאמר
דללמד אפסולי המוקדשין נמי קא
אחי לפטור מן המתנות דדרשין
בפ"ק דבכורות (דף טו.)

אף רוצח ניתן להצילו בנפשו. ואם
תאמר מורהו בכל אדם נפקא
דדרשין לעיל (דף עב:) וי"ל דהתם
רשות ואשמעין קרא דאין לו דמים
אבל הכא קמ"ל דחובה להציל:
להצילו בנפשו בו. משמעות
הלשון שמצילין הנדרש
בנפשו של רודף אבל לא יתכן לפרש
כן ברודף אחר דבהמה ויכולא כה
לפיכך נראה לפרש דמצילין את האדם
מן העצירה בנפשו של עצמו אבל קשה
מנערה המאורסה דקאמר שניתן
להצילה בנפשו וא"ת ומיין דמהכא
ילפינן דרוצח ניתן להצילו בנפשו למה
לי קרא בטובע צנהר וסיה גוררתו
השתא חזרו הורג כדי להציל התם
לא כ"ש ולא מסתבר למימר דחבירו
הורג טפי לאפרושי מאיסורא אלא
נראה דאי מהכא ה"א עשה קמ"ל
התם דעובר בלאו דלא תעמוד על
דם רעך:

תלמוד דומר וחשבותו יא. הכא
מוקי ליה לאבדית גופו
וצפרק שני דצבא מלעיל (דף נח.)
מוקי ליה שלא יאכל בגל לעגלים
התם דריש והשבות והכא לו יתירה:
חייבי בריתות וחייבי מיתות ב"ד.
בעריות מיירי דומיא
דנערה וא"ת תיפוק ליה מדאיתקש
כל עריות צפ' אחרי מות כדאמרין
בריש הבא על יצמתו (יבמות נד דף נז.)
י"ל מדמעט בהמה ש"מ דלא מקשינן

הכי מיהו קשה הא בהמה לא איתקש מדמיעיל לן קרא לרבות
הערה דבהמה בפרק ד' מיתות (לעיל דף נה:).

נער נערה. פירש בקונטרס נער כתיב וקרי נערה נדרש מקרא
ומסורת ואף על גב דאמרין בפרק אלו נערות (בבבב)
דף מ: (שם) גזי קנס כל מקום שנאמר נער אפילו קטנה במשמע
הכא הוי מצי למיכתב נערה דעל כרחיך לאו בקטנה איירי אלא
בבת עונשין ועוד יש לפרש דטובא נערה כתיבי בפרשה ומיהו
בסמך משמע דמחד דריש דקאמר אידי דכתיב נער כתב נמי
כפשיטה דקרא דעל כרחיך נערה קרינן דהא בנערה מישמעתי:
משום

מתני' ואלו שמצילין אותם. מן העצירה: בנפשו. ניתנו ליהרג לכל
אדם כדי להציל מן העצירה ומקראי נפקי: אבל הרודף אחר בהמה.
לרצוה והרואה לעבוד עבודת כוכבים ולחלל שבת וכל שכן שאר
כריתות ומיתות צ"ד שאין עריות דלא ניתן להצילו בנפשו אלא מדבר

שהוא ערוה ויש בה קלון ופגם לנדרף
כגון זכר ונערה המאורסה ומיהו רוצח
בהדיא כתיב ציה. והאי דנקט בהמה
משום דלמא לעריות ונקט נמי עובדת
כוכבים משום דסד"א תימי צק"ו
דלקמן וצבת נמי תימי בגזירה שיה:
גמ' לא העמוד. לא תעמיד עמך
על דמו אלא הצילה: לפגמה. לצישה
ולחלל את המרה מורה נתנה להצילה
בנפשו דלפיכך לקמן מואין מושיע
לה: מן הדין. ק"ו: הקישא הוא.
שהוקם רוצח לנערה המאורסה וכל
היקש וגזירה שיה המופת הרי הוא
כמפורש במקרא ועונשין ממנו לפי
שלא ניתנה למדרש מעצמו אבל מקל
וחומר שאדם דן ק"ו מעצמו אע"פ
שלא קבלו מרבו אין עונשין ממנו
דלפיכך במכות (דף יד.): וכי מה

למדנו מרואה. כאן לפטור את האונס
דקאמר ליה קרא אין לנערה חטא
מות כי כאשר יקום איש דמשמע כי
היכי דהתם אונס פטור הכא נמי
פטורה אלא משמע שיה צא ללמד על
הנערה ונמצא שנכתב כאן ללמד
הימנה כלומר נמצא אף למד דמשום
מילי אחרתי איתקש ומתווייהו ילפי
מהדדי: מה נערה המאורסה ניתן
להצילה. מן העצירה בנפשו אף רוצח
וכי ואכתי ילפא נערה מרואה שמהרג
ואל תעבור דלקמן ומיהו הכא לא
אסיקנא במילתיה דר' דאגב גררא
תאמי: ומדקאמר אין מושיע מכלל
דבעיה תשועה: אבדס גופו. כגון
נכבד צנהר מניין שאתה מואיה על
השבת: ס"ו והשבותו לו. קרא
יתירא הוא למדרש השב את גופו
לעצמו: הני מילי בנפשו. אם זה
הרואה יכול להצילו יצילה: קמ"ל.
לא תעמוד על דם רעך לא תעמוד
על עצמך משמע אלא חזור על כל
דדנין שלא יאבד דם רעך: חייבי

כריתות וחייבי מיתות צ"ד. דעריות
קאמר דאיכא עבירה ופגם ותנא
דמתני' נמי הכי סבירא ליה מדלא
קא מרמין סתמא אסתמא ותנא
הני והוא הדין לכל עריות: אלמנה
לכא הגדול. כ"ג הרודף אלמנה לאונסה
אע"פ שיש שם פגם דקא משוי
לה חללה אין מצילין אותה בנפשו
דמפרש לקמן (דחייבי לאוין אין ניתין
להציל בנפשו: נעצדה בה עבירה.
כבר: אין מצילין. דהא אפגימה לה
וקרא אפגימה קפיד מדגלי בהני ולא
בעצירות אחרות: יש מושיע לה. ע"י
דבר אחר בלא הריגה אין הורגין אותו
כדפיתמו שהרי כששיגורו יהיה לה
מושיע: האומרת. למצילין הרודפין

אחריו הניחו לו ולא תרדפו אחריו שלא יתרגמה קודם ששיגורו אף
על פי דאנוסה היא ומיראה היא דקאמר אין מצילין אותה וטעמא
מפרש לקמן [ע"ז]: לנערה חטא מות. אכולהו קאי אין מושיע לה וקרא
יתירא הוא ולדרשה דהא כתיב ולנערה לא תעשה דבר: נער
כתיב וקרינן נערה נדרש מקרא ונדרש מסורת נער להציא
את הזכור נערה כמשמעו: דלאו אורחיה. ליעבול ואיכא
ציון וצבת גדול: פגים לה. בבתולין ומננה על צעלה:
לאורחיהו

נערה פירוש אידי דכתב נער למעוטי בהמה כתב נערה כלומר